

K. WOOLARD

Double Talk. Bilingualism and the Politics of Ethnicity in Catalonia
California, Stanford University Press, 1989.

Les característiques de l'alternança entre llengües a Catalunya són úniques en comparació amb altres indrets com Gal·les, Irlanda, Escòcia, València o el Rosselló. Només aquí una llengua sense estat simbolitza alhora una solidaritat grupal i un estatus elevat. L'antropòloga nord-americana K. Woolard va estudiar aquest fenomen a principis dels vuitanta, utilitzant una mesura múltiple que abastava des de l'experiment fins a l'entrevista, i recorria de vegades a l'observació i a la discussió de grup.

Tot i que les seves troballes no es poden aplicar automàticament a la realitat dels noranta no van ser publicades en forma de llibre, la traducció del qual no conec, fins fa tres anys. Woolard va començar a preguntar-se per quina raó les fronteres entre els dos grups lingüístics eren impermeables si els catalans parlaven tant català com castellà, i les enquestes mostraven una disposició favorable dels castellans perquè els seus fills aprenguessin català. A parer seu, el canvi lingüístic era desanimat per la reacció que provocava en els oients. Els catalans canviaven al castellà tan bon punt llur interlocutor revelava una identitat castellana; i els castellans temien caure en el ridícul si canviaven, tot i que cap informant no va justificar aquest temor amb exemples específics. Ara bé, aquestes pautes i la posició social dels parlants molt sovint es modificaven alhora.

En segon lloc, la recerca va analitzar la lectura política de les diferències ètniques a l'època de les primeres eleccions a la Generalitat. Els catalans nadius articulaven un comportament de lluita envers l'Estat espanyol amb una visió de la nova Catalunya. En canvi, per als castellanoparlants el català era una llengua oprimida dins el conjunt de l'Estat, i un senyal de les diferències de classe en el context de Catalunya.

Aquest treball ha aconseguit de proposar un mètode per investigar diverses qüestions que han preocupat els intel·lectuals catalans des de fa trenta anys. El debat entre Candel i Pujol als anys seixanta sobre l'actitud que els immigrants pendrien davant el català, el debat entre Solé Tura i Termes als setanta sobre les arrels burgeses o populars del catalanisme, i el debat actual sobre el balanç de la normalització; tots plegats vénen a preguntar-se com s'han format les classes i les pertanyences lingüístiques a Catalunya.

Woolard enllaça aquestes conjectures amb conceptes que diversos investigadors han utilitzat profitosament en el treball de camp. L'acomodació lingüística de Giles, la contextualització de Gumperz, els dominis de Fishman o les categories de Tajfel són eines imprescindibles per esbrinar com es constitueixen les identitats socials. Ara bé, si no teoritzem sobre els vincles entre

aquestes realitats i les posicions socials, que no podem reduir a un simple punt en un contínuum de categories socio-professionals, sempre haurem de recórrer a un *deus ex machina* que ens expliqui per què les fronteres lingüístiques han esdevingut més permeables i la consciència de les diferències socials s'ha suavitzat durant els anys vuitanta.

D'altra banda, *Double Talk* no suggereix únicament una línia de recerca, sinó també una perspectiva del que pot ser la política cultural. Ras i curt: Catalunya, com molts altres països, és una societat multicultural —i encara ho serà més a mesura que s'incrementi la immigració magrebina— en què les diferències ètniques «tenyeixen» les desigualtats velles i noves, pròpies de les estructures socials d'Occident. De la mateixa manera que la recerca ha de considerar les dues cares de la moneda, seria suggerent que penséssim si la política cultural no s'ha de vincular amb la política social.

XAVIER RAMBLA